

Norge

Kortfattet kulturpolitisk profil

Utarbeidet av Bård Kleppe

DATO: desember 2022

1. Fakta og tall

Politisk system: Parlamentarisk, representativt demokrati og konstitusjonelt monarki. Den utøvende makten utøves av statsrådet/regjeringen. Den lovgivende makten ligger hos både regjeringen og den lovgivende forsamling, Stortinget, som velges i et flerpartisystem. Den dømmende makt er uavhengig av den utøvende og lovgivende makt.

Offisielle språk: Norsk og samisk

	2019	2016
Befolkning per 1. januar	5 328 212	5 109 056
BNP i millioner euro	341 759	325 996
BNP per innbygger i PPP-indeks (EU27_2020 = 100)	64 141	63 808
Offentlige utgifter (i % av BNP)	49.1	51.5
Offentlige kulturutgifter i millioner EUR	2 502	2 200
Offentlige kulturutgifter i % av BNP	0.73 %	0.67 %
Offentlige kulturutgifter per innbygger	470	431
Andel kulturell sysselsetting av total sysselsetting	3%	3%

Kilder: Befolkning per 1. januar, *siste tilgjengelige data* /

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00001/default/table?lang=en>

BNP i millioner euro, *nyeste tilgjengelige data* /

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/namq_10_gdp/default/table?lang=en

BNP per innbygger i PPP-indeks (EU27_2020 = 100), *siste tilgjengelige data* /

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00114/default/table?lang=en>

Offentlige utgifter (i % av BNP), *siste tilgjengelige data* /

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00023/default/table?lang=en>

Offentlige kulturutgifter / Offentlige kulturutgifter i % av BNP / Offentlige kulturutgifter per

innbygger: se også kapittel 7.1.1 i den nasjonale kompendiumsprofilen

Andel kultursysselsetting av total sysselsetting / *siste tilgjengelige data*:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cult_emp_sex/default/table?lang=en

2. Kulturpolitisk system

2.1 Mål

Hovedmålene for norsk kulturpolitikk ble definert i den siste kulturmeldingen (lenke: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/?ch=1>):

Eit fritt og uavhengig kulturliv som

- skaper kunst- og kulturuttrykk av ypperste kvalitet
- fremjar danning og kritisk refleksjon
- tek vare på og formidlar kulturarv
- skaper og formidlar eit kulturtilbod som blir opplevd som relevant, og som representerer befolkninga
- er tilgjengeleg for alle og oppmuntrar den enkelte til å oppleve og delta i kulturaktivitetar
- tilbyr møteplassar og byggjer fellesskap
- fornyar seg og viser evne til omstilling
- har internasjonal gjennomslagskraft og fremjar interkulturell forståing
- styrkjer norsk språk, dei samiske språka, dei nasjonale minoritetsspråka og norsk teiknspråk som grunnleggjande kulturberarar

Til tross for skiftende regjeringer har hovedmålene for norsk kulturpolitikk ligget fast de siste 20 årene eller mer. Det er få kontroverser om disse målene i den offentlige debatten.

2.2 Hovedfunksjoner

I likhet med de andre nordiske landene er norsk kulturpolitikk både sentralisert og desentralisert. Det er i hovedsak staten som legger grunnlaget for meste-parten av kulturpolitikken, selv om et betydelig ansvar for utforming og gjennomføring av kulturpolitikken er delegert til lokale og regionale myndigheter.

Statlig nivå

På statlig nivå er beslutningsapparatet relativt komplekst. Betydelig myndighet er sentrert i det politiske og administrative organet Stortinget, regjeringen og departementene. Formelt sett er det Stortinget som fastsetter hoveddrammene for kulturpolitikken, mens *Kulturdepartementet* forbereder dokumenter for Stortinget. Alle juridiske, økonomiske, organisatoriske og informasjonsmessige virkemidler tas i bruk for å nå de politiske målene. Statsbudsjettet er imidlertid det viktigste virkemiddelet.

Andre departementer som arbeider med kultursaker er *Klima- og miljødepartementet*, som har ansvar for kulturminner og kulturmiljøer. *Kunnskapsdepartementet* har ansvar for kunstnerutdanninger og musikk- og kulturskoler for barn. Kunnskapsdepartementet har også ansvaret for fagbibliotekene og universitetsmuseene. *Utenriksdepartementet* har ansvaret for norsk kunst og kultur i utlandet. Andre departementer er også relevante for kulturpolitikken, men spiller en mer beskjeden rolle.

En betydelig del av myndigheten er også delegert til armlengdesorganer. *Norsk kulturråd* har i stor grad en uavhengig stilling og karakteriseres derfor som et armlengdes organ. *Norsk filmfond* har ansvaret for å forvalte all nasjonal støtte til filmproduksjon i Norge.

En stor del av kulturbudsjettet går også direkte til kulturinstitusjoner som Den Norske Opera og Ballett og Oslo-Filharmonien.

Regionalt nivå

Alle fylker opprettet kulturstyrever og -administrasjoner i løpet av 1970-tallet. Dette er selvstendige regionale og lokale kulturadministrasjoner som er underlagt fylkekestingene.

De regionale myndighetenes ansvar omfatter selvdefinerte tiltak og tilskudd til regionale kulturaktiviteter og tilskudd til regionale institusjoner, som delvis er statlig finansiert og regulert av formelle avtaler om delt ansvar.

I 2020 reduserte regionreformen antall fylker fra 19 til 15. Som en del av reformen tok man sikte på å gi regionene økt ansvar for kulturpolitikken. Dette har ennå ikke skjedd.

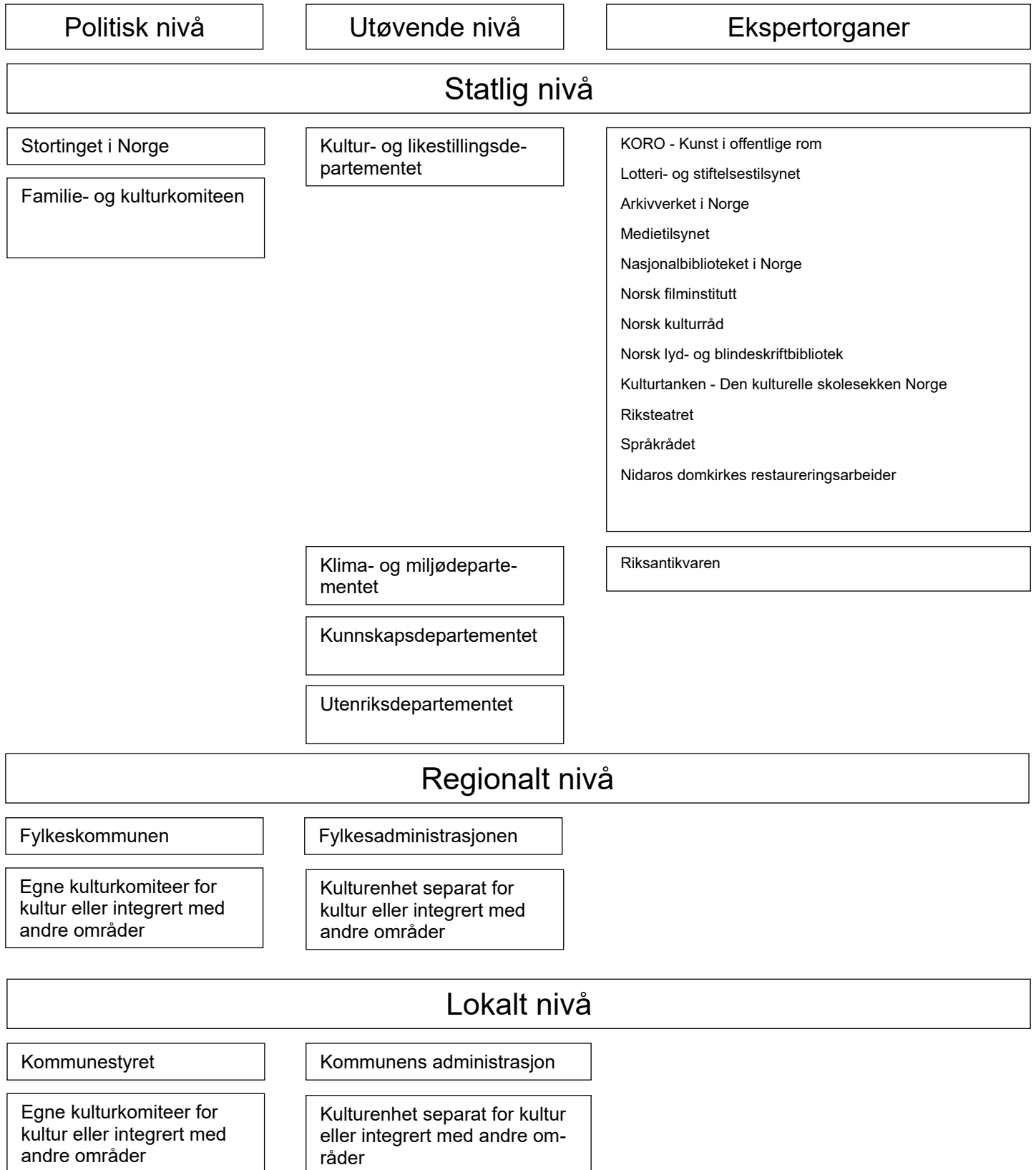
Kommunalt nivå

De fleste kommuner har også selvstendige kulturstyrever og -administrasjoner, noen ganger kombinert med andre politikkområder som næring, fritid eller utdanning.

Kommunenes ansvar omfatter tilskudd til lokale kulturaktiviteter, inkludert delt ansvar for kulturinstitusjoner. De viktigste områdene i den lokale kulturpolitikken omfatter imidlertid kulturskoler, folkebibliotek og infrastruktur for kultur og idrett.

2.3 Styringssystem: Organisatorisk organisasjonsplan

2.4 Historisk bakgrunn for de siste 70 årene

I etterkrigstiden ble det lagt stor vekt på demokratisering av kulturen. Kunst og kultur ble betraktet både som et viktig tiltak for hele befolkningens velferd og som et nyttig verktøy for folkeopplysning. For å demokratisere kulturen etablerte staten viktige kunstinstitusjoner (teater, musikk, visuell kunst osv.).

I 1965 ble Norsk kulturråd opprettet for å verne om norsk kultur og språk. I løpet av sekstitallet ble det også innført en rekke støtteordninger for kunstnere.

På 1970-tallet ble det gjennomført store reformer for å desentralisere kulturpolitikken og kulturforvaltningen i Norge. Det ble opprettet kulturutvalg i de fleste kommuner, og etter hvert ble det ansatt kultursjefer og kultursekretærer i kommunene. Et tilsvarende system ble utviklet på fylkesnivå, og nye tilskuddsordninger ble innført. På denne måten ble betydelig ansvar desentralisert for å bringe beslutningene nærmere befolkningen. Nært knyttet til denne reformen var en utvidelse av kulturområdet der målet var å inkludere kulturinteressene til ulike deler av befolkningen, noe som også inkluderte en fornyet interesse for amatørkulturelle aktiviteter.

Mens de offentlige kulturbudsjettene hadde vokst betydelig i etterkrigstiden, ble 1980- og 1990-tallet preget av budsjettkutt og effektivisering på grunn av stagnasjonen i den økonomiske utviklingen i Norge. Kulturutgiftene, ikke minst i kommunene, økte imidlertid betydelig på 1980-tallet.

I 2005 proklamerte sentrum-venstre-regjeringen en ambisjon om å øke andelen av statsbudsjettet som går til kultur til 1 % innen 2014, og at dette skulle komme alle kunstformer til gode. Mellom 2005 og 2013 økte dermed de statlige bevilgningene til kultur fra 625 millioner euro i 2005 til 1,2 milliarder euro i 2013. Nivået på de offentlige utgiftene har holdt seg på omtrent samme nivå selv om veksten har stoppet opp.

Under pandemien brukte den norske regjeringen mer enn 700 millioner euro i ekstrasbevilgninger til kultursektoren.

3. Aktuelle kulturspørsmål

3.1 Viktige utviklingstrekk

Norsk kulturpolitikk har vært svært stabil de siste 20-30 årene til tross for skiftende regjeringer. Generelt har det vært få debatter og få store endringer i kulturbudsjettet.

Likevel har digitaliseringen skapt nye utfordringer for kulturpolitikken i Norge som i resten av verden. Dette inkluderer debatter om støtte og reguleringer for det nye medielandskapet. I løpet av de siste tiårene har de politiske partiene også debattert prinsippet om armlengdes avstand. Til tross for en generell enighet om hovedprinsippene i kulturpolitikken har de politiske partiene også vært noe uenige om nivået på den offentlige støtten til kultur.

I tillegg har nyere kulturpolitikk lagt vekt på kulturpolitikken som et verktøy for å sikre ytringsfriheten. Den siste kulturmeldingen [https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/?q=ytringsf&ch=1#match_0] slår fast at:

Kunst og kultur er ytringar med samfunnsbyggjande kraft, og kulturpolitikken skal byggje på ytringsfridom og toleranse. Kulturlivet og sivilsamfunnet er føresetnader for danning og ei opplyst offentlegheit, og dermed ei investering i demokratiet.

Sammenlignet med den forrige kulturmeldingen (2003), der hovedmålet var allmennhetens tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, beskriver den siste meldingen en mer grunnleggende oppgave for kultursektoren, nemlig å sikre demokratiet. Denne endringen har også et juridisk bakteppe. I 2004 ble paragrafen om pressefrihet i Grunnloven endret fra " Trykkefrihet bør finne sted " til " Ytringsfrihet bør finne sted ". Paragrafen ble ytterligere utvidet med statens ansvar for å legge grunnlaget for en "åpen og opplyst offentlig samtale". Paragrafen understreket videre statens ansvar for å sikre rammer for produksjon og distribusjon av ytringer.

Regionalisering av kulturlivet har også vært et tema de siste årene. En regionreform har redusert antall kommuner fra 428 til 357 og antall regioner fra 19 til 15. Et av målene med reformen var å overføre statlig ansvar til regionale og lo-

kale myndigheter, også innenfor kultursektoren. Dette førte til flere debatter. Foreløpig (2022) er det gjort få endringer i ansvarsområdene.

Siden 2000 har det skjedd en omfattende etablering av ny infrastruktur for kultur, både i Oslo og andre steder i landet. I flere byer er det bygget store kulturhus og konserthus. Siden 2020 har det nye Nasjonalmuseet (for kunst) og Munchmuseet flyttet inn i monumentale nybygg i Oslo.

En ganske liten endring som har ført til store endringer i kulturbudsjettet, er omleggingen av finansieringen av NRK, der lisensbasert betaling er byttet ut med betaling over skatteseddelen. Endringen har ikke skapt mye offentlig debatt, og NRKs budsjett har ikke endret seg nevneverdig. Utgiftene til NRK er imidlertid nå synlige i statsbudsjettet for medier.

3.2 Nøkkeltemaer

De viktigste temaene i norsk kulturpolitikk er for tiden:

- Ytringsfrihet
- Kulturell bærekraft
- Kultursektorens situasjon etter pandemien

Det er særlig kunst- og kulturfeltet som er drivkraften for en bærekraftig utvikling i Norden. [Det kulturpolitiske samarbeidsprogrammet 2021-2024](#) beskriver de viktigste prioriteringene for ministerrådet for kultur i perioden 2021-2024.

3.3 Internasjonalt kultursamarbeid

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for nordisk og multilateralt kultursamarbeid, mens Utenriksdepartementet har ansvar for bilateralt kultursamarbeid og fremme av norsk kunst og kultur i utlandet.

Nordisk ministerråd er den viktigste plattformen for det nordiske kultursamarbeidet. Kultur og kunst er selve hjørnesteinene i det nordiske fellesskapet.

Statlig finansierte institusjoner og fagorganisasjoner har som særlig mål å stimulere til kunstnerisk utveksling og fremme norske kunstnere og kunstverk, ikke minst gjennom forvaltning av særskilte stipendordninger. Følgende organisasjoner forvalter støtteordninger på vegne av Utenriksdepartementet:

- *Norsk filminstitutt (NFI)* arbeider for å bevare, støtte og distribuere norsk og utenlandsk film slik at film som kunst- og kulturuttrykk blir mer synlig. NFI distribuerer og markedsfører også norsk film i utlandet og administrerer Utenriksdepartementets støtteordning for markedsføring av norsk film.
- *NORLA - Norwegian Literature Abroad* spiller en viktig rolle som formidler av informasjon om norsk litteratur og norske skjønn- og faglitterære forfattere. NORLA formidler kontakt mellom norske forfattere og forlag, oversettere, universiteter og andre som er interessert i norsk litteratur i utlandet. I tillegg gir NORLA oversettelsesstøtte til forlag som utgir norsk litteratur i utlandet, tilbyr reisestipend for norske forfattere og deres oversettere og gir promoteringsstøtte til prøveoversettelser og forfatterpresentasjoner.
- *Office for Contemporary Art Norway (OCA)* ble opprettet av Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet i 2001. OCAs hovedmål er å utvikle samarbeidet mellom Norge og den internasjonale visuelle kunstscenen innen visuell samtidskunst. OCA støtter norske bidrag til store utstillinger i utlandet, norske kunstneres og kurators internasjonale virksomhet og utenlandske kuratorer og kritikere som ønsker å forske i Norge.
- *Music Norway* er Utenriksdepartementets formelle rådgivningsorganisasjon i musikkspørsmål. De fungerer som rådgiver for det politiske miljøet og som tilrettelegger og tilrettelegger for hele det norske profesjonelle musikklivet.
- Danse- og teatersentrum arbeider for å legge til rette for fri teater- og dansevirksomhet i Norge. Danse- og teatersentrum administrerer Utenriksdepartementets turnéstøtteordning på dette feltet.
- UDs rådgivende organisasjon innen design og arkitektur er *Norsk design- og arkitektursenter (DogA)*. DogA ble etablert i 2014, da Stiftelsen for design og arkitektur i Norge og Norsk Designråd ble slått sammen. Før det var det Stiftelsen for design og arkitektur i Norge, en organisasjon som ble opprettet på initiativ fra Kulturdepartementet i 1992, som hadde rådgivningsrollen.

4. kulturinstitusjoner

4.1 Oversikt

Generelt er det vanskelig å skille mellom offentlige og private kulturinstitusjoner i Norge. Det finnes noen få rent kommersielle teatre og konserthus i de store byene, ellers er de fleste institusjonene delfinansiert av en eller flere offentlige myndigheter. De fleste institusjonene er organisert som stiftelser.

Kulturarv: Den norske museumssektoren består av ca. 106 ulike museumsorganisasjoner som driver mer enn 500 museer. I de senere årene har flere museer blitt slått sammen som en del av en offentlig reform.

Visuell kunst: Det finnes både offentlige kunstgallerier og kunstmuseer i Norge. Noen av kunstmuseene er organisert innenfor de 106 nevnte museumsorganisasjonene.

Scenekunst: Det finnes ett stort operahus og 16 store produserende teatre med en kombinasjon av statlig, regional og lokal finansiering. I tillegg finnes det ca. 100 friteatre som delvis finansieres av Norsk kulturråd.

Biblioteker: Folkebibliotekene i Norge eies og finansieres av kommunene.

Audiovisuelt: NRK er det eneste statseide kringkastingsselskapet i Norge.

Tverrfaglig: De fleste byer har et eget kulturhus som i hovedsak eies og finansieres av kommunen. Slike kulturhus kan inneholde kino, en eller flere scener for scenekunst, kunstgallerier, bibliotek eller idrettsanlegg. De siste årene har det blitt bygget mange slike hus.

4.2 Data om utvalgte offentlige og private kulturinstitusjoner

Tabell 1: Kulturinstitusjoner, etter sektor og fagområde

Domene	Kulturinstitusjon (underdomene)	Antall (2019)	Antall (2016)
Kulturarv	<i>Kulturminner (anerkjent)</i>		
	<i>Arkeologiske funnsteder</i>		
Museer	<i>Museumsinstitusjoner</i>	106	119
Arkiv	<i>Arkivinstitusjoner</i>	11	11
Visuell kunst	<i>Offentlige kunstgallerier/utstillingshaller</i>		
Scenekunst			
	<i>Konserthus</i>		
	<i>Teaterselskaper</i>	16	16
	<i>Danse- og ballettkompanier</i>	2	2
	<i>Symfoniske orkestre</i>	7	7
Biblioteker	<i>Biblioteker</i>	356	
Audiovisuelt	<i>Kinoer</i>	205	
	<i>Kringkastingsorganisasjoner</i>		1
Tverrfaglig	<i>Sosiokulturelle sentre/kulturhus</i>		
Andre (vennligst forklar)			

Kilde:

Kulturstatistikk 2019

[<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk-2019>]

Kulturstatistikk 2014

[<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk-2016>]

5. Finansiering av kultur

5.1 Oversikt

Offentlige myndigheter har spilt en avgjørende rolle i finansieringen av kultur i Norge, med staten og kommunene som de viktigste. Høsten 2005 uttalte regjeringen at en av de viktigste ambisjonene på kulturområdet var å øke andelen av statsbudsjettet som går til kultur til 1 % innen 2014. Dette førte til en betydelig økning i de offentlige utgiftene til kultur i løpet av denne perioden. Siden da har bevilningene vært ganske stabile.

De totale offentlige utgiftene til kultur i 2019 var 23,7 milliarder kroner (2,5 milliarder euro). Av dette brukte staten 12,6 milliarder kroner (1,3 milliarder euro), fylkeskommunene 1,8 milliarder kroner (185 millioner euro) og kommunene 9,3 milliarder kroner (1 milliard euro).

I Norge finnes det gode data om kulturbevilgninger på alle tre forvaltningsnivåer. Det er verdt å merke seg at andre departementers kulturutgifter ikke er inkludert i tabellen.

Omtrent 10 % av statsbudsjettet for kultur bevilges gjennom Norsk kulturråd. Den største andelen av budsjettet går til kulturinstitusjoner (museer og scenekunst).

Det er lite ikke-offentlig finansiering av kultur i Norge, og det finnes få data om omfanget av slik finansiering. Det finnes imidlertid noen viktige stiftelser, hovedsakelig basert på overskudd fra banker.

5.2 Offentlige kulturutgifter fordelt på forvaltningsnivå

Tabell 2: Offentlige kulturutgifter etter forvaltningsnivå, i NOK og i EUR, 2019 og 2014

Regjeringsnivå	Totale kulturutgifter i 2019			Totale kulturutgifter i 2014		
	I NOK	I EUR	% andel av totalen	I NOK	I EUR*	% andel av totalen
Statlig (sentral, føderal)	12 570 000 000	1 328 523 300	53 %	10 324 000 000	1 208 837 160	55 %
Regionalt (provinser, delstater osv.)	1 756 000 000	185 591 640	7 %	1 337 000 000	156 549 330	7 %
Lokalt (kommunalt, inkl. fylker)	9 344 635 000	987 634 473	39 %	7 128 405 000	834 664 941	38 %
TOTALT	23 670 635 000	2 501 749 413	100 %	18 789 405 000	2 200 051 431	100 %

Kilde:

Kulturstatistikk 2019

[<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk-2019>]

Kulturstatistikk 2014

[<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk-2014>]

5.3 Offentlige kulturutgifter per sektor

Tabell 3: Offentlige kulturutgifter: etter sektor, i nasjonal valuta og i euro, 2019 og 2014. Statlig nivå. Idrett og trossamfunn er ikke inkludert.

Felt / kategori	2019			2014		
	Totale utgifter i NOK	Totale utgifter i EUR	% andel av totalen	Totale utgifter i NOK	Totale utgifter i EUR*	% andel av totalen
Kulturarv	112000000	11837280	1 %	62000000	7259580	1 %
Museer	1885000000	199225650	123 %	1391000000	162872190	13 %
Arkiv	430000000	45446700	28 %	387000000	45313830	4 %
Bibliotek og språk	891000000	94169790	58 %	786000000	92032740	8 %
Scenekunst	2927000000	309354630	192 %	2730000000	319655700	26 %
Stipend for kunstnere	555000000	58657950	36 %	449000000	52573410	4 %
Audiovisuelt og multimedia	1528000000	161494320	100 %	1224000000	143318160	12 %
Tverrfaglig sosiokultur, kulturrelasjoner i utlandet, administrasjon, kulturundervisning	3733000000	394540770	244 %	2994000000	350567460	29 %
Kulturell infrastruktur	509000000	53796210	33 %	301000000	35244090	3 %
Totalsum	12570000000	1328523300	823 %	10324000000	1208837160	100 %

Offentlige kulturutgifter: etter sektor, i nasjonal valuta og i euro, 2019 og 2014. Regionalt nivå. Idrett og trossamfunn er ikke inkludert.

Felt / kategori	2019			2014		
	Totale utgifter i nasjonal valuta	Totale utgifter i EUR	% andel av totalen	Totale utgifter i nasjonal valuta	Totale utgifter i EUR*	% andel av totalen
Museer	545300000	57632757	31 %	386000000	45196740	29 %
Bibliotek og språk	156400000	16529916	9 %	147500000	17270775	11 %
Tverrfaglig sosiokultur, kulturrelasjoner i utlandet, administrasjon, kulturundervisning	683800000	72270822	39 %	515500000	60359895	39 %
Ikke dekket av de ovennevnte kategoriene	370500000	39158145	21 %	288000000	33721920	22 %
Totalt	1756000000	185591640	100 %	1337000000	156549330	100 %

Offentlige kulturutgifter: etter sektor, i nasjonal valuta og i euro, 2019 og 2014. Lokalt nivå. Idrett og trossamfunn er ikke inkludert.

Felt / kategori	2019			2014		
	Totale utgifter i nasjonal valuta	Totale utgifter i EUR	% andel av totalen	Totale utgifter i nasjonal valuta	Totale utgifter i EUR*	% andel av totalen
Museer	618782000	65399070	7 %	379129000	44392215	5 %
Bibliotek og språk	1655787000	175000128	18 %	1424210000	166760749	20 %
Audiovisuelt og multimedia	56631000	5985330	1 %	65540000	7674079	1 %
Tverrfaglig sosiokultur, kulturrelasjoner i utlandet, administrasjon, kulturundervisning	3639909000	384701982	39 %	2945722000	344914589	41 %
Kulturell infrastruktur	1428064000	150932084	15 %	941504000	110240703	13 %
Ikke dekket av kategoriene ovenfor	1945462000	205615879	21 %	1372300000	160682607	19 %
Totalt	9344635000	987634473	100 %	7128405000	834664941	100 %

Kilde: Kulturstatistikk 2019

[<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk-2019>]

Kulturstatistikk 2014 [<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk-2014>]

6. Lovgivning om kultur

6.1 Oversikt over nasjonal kulturlovgivning

Den norske grunnloven har to paragrafer som omhandler kultur: *Paragraf 100* som garanterer ytringsfrihet, og *paragraf 108* som omhandler ansvaret overfor det samiske folk.

Det finnes ingen generell lovgivning som regulerer fordelingen av kulturkompetanse mellom nasjonalt, regionalt og lokalt nivå i Norge. De fleste av kommunenes og fylkeskommunenes kulturprioriteringer er selvdefinerte. Viktige unntak er fylkeskommunenes og kommunenes ansvar for folkebibliotekene, som er regulert i *Lov om folkebibliotek* (1947), og kommunenes ansvar for musikk- og kulturskolene, som ble tatt inn i *opplæringsloven i 1997*.

Den ordinære momssatsen er 25 % (2022). Noen kulturtjenester er imidlertid fritatt for moms (billetter til musikk og scenekunst), mens andre (kino, museer, gallerier og idrettsarrangementer) har lav moms (12 %). Veldedige institusjoner og organisasjoner er også fritatt for moms ved salg av ulike varer, og det er også skattefradrag på gaver til frivillige organisasjoner.

Det finnes ingen arbeids- eller trygdelovgivning som er direkte knyttet til kulturarbeidere.

1. august 2007 trådte en ny generell *kulturlov* i kraft i Norge. *Kulturloven* er enkel og inneholder ingen detaljerte bestemmelser om finansiering, prioriteringer eller organisering av kulturfeltet for stat, fylkeskommuner og kommuner. Loven gir rom for lokalt selvstyre. Samtidig skal loven sikre at fylkeskommunene og kommunene sørger for økonomiske og organisatoriske tiltak som fremmer et bredt spekter av kulturaktiviteter på lokalt og regionalt nivå. *Kulturloven skal* også legge til rette for en nasjonal kulturpolitikk i en mer globalisert verden. For tiden pågår en revisjon av Kulturloven.

I tillegg til kulturloven finnes det flere sektorspesifikke lover på kulturområdet.

6.2 Oversikt over den internasjonale kulturlovgivningen

Norge er medlem av Europarådet, FN, UNESCO og OECD. Norge er ikke medlem av EU, men det meste av EU-lovgivningen er tilpasset gjennom EØS-avtalen, inkludert Roma-traktaten og EUs konkurranselovgivning.

Siden kulturpolitiske ordninger til en viss grad griper inn i det frie markedet, må flere norske kulturpolitiske ordninger godkjennes av EFTAs overvåkningsorgan (ESA). Under pandemien ble flere ekstraordinære støtteordninger godkjent som unntak fra EUs konkurranselovgivning.

De fleste EU-direktivene på det kulturpolitiske området er implementert i norsk lov. I disse dager er direktivet om opphavsrett i det digitale indre marked i ferd med å bli implementert i norsk lov.

Følgende utvalg omfatter kulturelle traktater som er vedtatt av den norske stat. Årstallene i parentes viser til når de ble vedtatt:

- FNs internasjonale konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (1972)
- Europarådets konvensjon om vern av Europas faste kulturminner (1996)
- UNESCOs konvensjon om vern av verdens kultur- og naturarv (1977)
- Europarådets konvensjon om samproduksjon av film (2017)
- UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven fra 2003 (2007)

- UNESCOs konvensjon om tiltak for å forby og forhindre ulovlig import og eksport av kulturgjenstander og ulovlig overføring av eiendomsrett til kulturgjenstander (2007).
- UNESCOs annen protokoll til Haag-konvensjonen av 1954 om beskyttelse av kulturverdier i tilfelle av væpnet konflikt (2016)
- Europeisk konvensjon om vern av den arkeologiske kulturarv (revidert) (revidert) (1992)
- UNESCO- konvensjon om å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk (2007)
- Europarådets rammekonvensjon om kulturarvens verdi for samfunnet (2008)